

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
BRAHE

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ BRAHE

ARVIOINTIKERTOMUS 2023

SISÄLLYSLUETTELO

1. LAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI JA KÄSITTELY	3
3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	4
3.1. Strategiset tavoitteet	4
3.2. Toiminnalliset tavoitteet	4
3.2.1. Painopistealueiden tavoitteiden toteutuminen	5
3.3. Taloudelliset tavoitteet	6
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	6
Talouden tasapainottaminen ja alijäämän kattaminen	8
3.4. Investoinnit	8
4. KONSERNI	8
5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINTOJEN YHTEENVETO	9

1. LAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 121 §:ssä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla, arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Koulutuskuntayhtymä Brahen jäsenkuntien valtuustot ovat valinneet tarkastuslautakuntaan vuosiksi 2021-2025 seuraavat henkilöt:

jäsen	varajäsen
Aulakoski Antero pj. (v 21-06/23)	Kaipio Satu
Niemelä Päivi	Niemi Tero
Pääkkö Meeri, vpj	Pietilä Kari
Oikarinen Matti pj. (v.06/23-25)	Kaipio Satu
Mämmelä Markus	Vikiö Laura

Lautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja Katri Hokkanen JHT, KHT.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt kokouksessaan 24.11.2021 arviointisuunnitelman toimikaudekseen. Tämän pohjalta on 19.9.2023 tarkastuslautakunnan kokouksessa valmisteltu työohjelma vuodelle 2023. Työohjelman mukaisina painopistealueina vuonna 2023 ovat hallinto ja kiinteistöt sekä luovat/media-ala.

Arvioinnin suorittamiseksi lautakunta on kokoontunut yhteensä 5 kertaa, kuulut toiminnasta vastaavia viranhaltijoita ja tutustunut mahdollisuuksien mukaan arvioitavia toimintoja koskeviin tietoihin.

Jäsenkuntien valtuustot ovat valinneet kuntayhtymän tilintarkastajaksi KPMG Oy Ab:n, vastuullisena tarkastajana JHT, KHT Katri Hokkanen. Tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin, ja lautakunnalle on vuoden aikana jätetty kaksi tilintarkastusraporttia.

Yhtymähallitus on hyväksynyt toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 9.4.2024. Toimintakertomus ja tilinpäätös ovat muun materiaalin ohella olleet arvioinnin perustana.

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI JA KÄSITTELY

Arviointikertomus on käsitelty jäsenkuntien valtuustoissa. Kertomukseen ei sisältynyt havaintoja, jotka vaativat erityistä seurantaa.

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIONTI

3.1. Strategiset tavoitteet

Kuntayhtymän strategia 2021-2025 on vahvistettu 2021 vuoden aikana.

Raahen koulutuskuntayhtymälle (16.2.2021 alkaen Koulutuskuntayhtymä Brahe) on laadittu kuntayhtymän hallituksen hyväksymä toimintasuunnitelma vuodelle 2021, joka pohjaa voimassa olevaan strategiaan sekä määriteltyihin kehittämissuunnitelmiin vuosille 2018-2021.

Koulutuskuntayhtymän uudet arvot ovat: edelläkävijä, ketterä, välittävä ja moniosaaja. Kompakti koko antaa mahdollisuuden kokeiluihin ja ketteriin koulutusratkaisuihin.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että strategiaa pidetään hyvin esillä ja tarkastellaan jatkuvasti.

Valtionosuudet kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Tulevat rahoitusmallin muutokset ja valtionosuuksien leikkaukset tulevat vaikuttamaan tulevaan rahoitukseen, joka tulee huomioida talousarvioiden valmisteluissa.

Koulutuskuntayhtymä Brahe järjestämisluvan mukainen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä oli vuonna 2023 yhteensä 1 059 opiskelijavuotta, joka ylittyi 18 opiskelijavuoden verran vuoden loppuun mennessä. Oppilaitoksen oma tavoite on 110 % järjestämisluvan mukaisesta määrästä. Tätä tavoitetta ei aivan saavutettu.

Opiskelijavuosien toteuma oli vuonna 2023 yhteensä 1077 opiskelijavuotta, joista 898 kohdentui ammatilliseen peruskoulutukseen, 146 ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin ja 33 tutkintokoulutuksen valmentavaan koulutukseen ”TUVA”.

Opiskelijavuosi, ammatillinen peruskoulutus	Tavoite	Tot.	ero
Tekniikan alat	500	443	-57
Palvelualat	195	167	-28
Luovat alat	185+30	220+33	35+3
Luonnonvara-alat	205	207	2
Yhteensä	1 115	1 077	-38

3.2. Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisia tavoitteita on seuraavassa käsitelty koko kuntayhtymän tasolla.

3.2.1. Painopistealueiden tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopistealueena oli hallinto ja kiinteistöt sekä luovat/media-ala.

Kuntayhtymän toiminta on jaettu neljään toimialaan: tekniikka, palvelut, luovat alat ja luonnonvara-alat.

Toiminnalliset tavoitteet jakautuvat viiden pääteeman alle: asiakaslähtöinen Brahe, pedagoginen Brahe, laadukas Brahe, osaava Brahe ja taloudellinen Brahe.

Mittari	Tekniikan alat (tot./tav.)	Palvelualat (tot./tav.)	Luovat alat (tot./tav.)	Luonnonvara-alat (tot./tav.)
Opiskelijavuosikertymä	443 / 500	167 / 195	220+33 / 185+30	207 / 205
Keskeyttämisprosentti (enintään)	4 / 8	12 / 8	4 / 8	6 / 10
Kaksoistutkinnoissa opiskelevat (hlö)	8 / 7	3 / 3	8 / 10	4 / 5
Opiskelijoiden työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittuminen % *ei sisällä muut tai maastamuuttaneet + työttömyys%	73* / 75 + 19	63* / 75 + 14	63* / 75 + 30	59* / 80 + 21
ARVO-opiskelijapalaute (keskiarvo)	4,4 / 4,3	4,4 / 4,3	4,4 / 4,3	4,4 / 4,3
ARVO-työelämäpalaute (keskiarvo)	4,35 & 3,99 / 4,3	4,41 & 4,2 / 4,3	4,17 & 4,37 / 4,3	4,24 & 4,04 / 4,3
Opiskelijaliikkuvuus (hlö), huom. koronan vuoksi puolitettu tavoite	18 / 25	5 / 10	11 / 15	19 / 5
Asiantuntijaliikkuvuus (hlö), huom. koronan vuoksi puolitettu tavoite	16 / 10 (sis. tekniikka, hallinto ja ytot)	3 / 5	8 / 5	5 / 2 - 3
Henkilötyövuodet / opiskelijamäärä	0,1* / 0,14	0,13* / 0,14	0,07* / 0,12	0,2* / 0,2
Päätoimisten opettajien muodollinen pätevyys (%)	86 / 90	83 / 90	94 + 100 / 90	58 / 90
Henkilökunnan koulutus (pv/hlö)	1 - 5 / 1 - 5	1 - 5 / 1 - 5	1 - 5 / 1 - 5	1 - 5 / 1 - 5

*Henkilöstössä ei ole mukana yhteisten aineiden osien opettajia (29 henkilöä)

Kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin tavoitteiden mukaisesti. Talousarviossa olevan tavoitteen mukainen opiskelijavuosikertymä ei aivan täyttynyt koko kuntayhtymän tasolla vuonna 2023.

Keskeyttämisprosentti laski muilla aloilla kuin palvelualalla. Luovien alojen keskeyttämisprosentti pieneni huomattavasti 10:stä 4 prosenttiin. Tarkastus-

lautakunnan näkemyksen mukaan keskeyttämisprosentin pienentämiseksi tehdyt toimenpiteet ovat tuottaneet tulosta.

Opiskelijoiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen osalta ei päästy tavoitteisiin. Tilanteeseen vaikuttanee yleinen työmarkkinatilanne. Tarkastuslautakunta toivoo, että BraheLuotsi -toiminta saa jatkua ja kehittyä edelleen.

ARVO-opiskelijapalautteet ja ARVO-työelämäpalautteet olivat lähes tavoitteiden mukaisia ja valtakunnallisen keskiarvon tasolla.

Opiskelija- ja asiantuntijaliikkuvuus on osin lisääntynyt edellisestä vuodesta. Ainoastaan palvelualoilla ei olla päästy tavoitteisiin. Taulukon tekstistä poiketen tavoitetta ei ole enää puolitettu koronan vuoksi.

Päätoimisten opettajien muodollinen pätevyys on kasvanut edellisestä vuodesta. Pätevän opetushenkilöstön saatavuus on haastavaa joillakin aloilla ja vastaava trendi on nähtävissä myös muualla Suomessa. Luonnonvara-alalla opettajien muodollinen pätevyys on kasvanut edellisestä vuodesta mutta on edelleen huomattavasti alle tavoitteen.

Tarkastuslautakunta pitää tavoitteiden toteumataulukkoa osittain vaikeaselkoisena (erityisesti opiskelijoiden työllistymistä ja ARVO-työelämäpalautettu kuvaavat kohdat).

3.3. Taloudelliset tavoitteet

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Taloudellisten tavoitteiden toteumat on esitetty alla kursivoituna ja tilinpäätöksessä kohdassa 2.2.

- 1) Käyttötalousmenot sopeutetaan valtionosuusrahoituksen ja kuntayhtymän omien tulojen tasolle. Valtionosuuteen oikeuttamattomaan hanke- ja kehittämistoimintaan sekä palvelutoimintaan voidaan hakea rahoitustukea elinkeinoelämältä ja jäsenkunnilta.

Tavoite toteutui eikä jäsenkunnilta ole pyydetty rahoitusta kuntayhtymän hanke- ja kehittämistoiminnan tai palvelutoiminnan menojen kattamiseksi.

- 2) Kuntayhtymän täyttöaste on varsinaisessa suorituspäätöksessä haettujen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä (1 115 otv).

Opiskelijavuosia kertyi 31.12.2023 mennessä yhteensä 1 077 otv. Järjestämisluvan mukainen opiskelijavuosimäärä alittui vuoden 2023 tavoitetasosta. Täyttöaste oli 96,60 prosenttia tavoitteellisesta opiskelijavuosimäärästä ja luku jäi hieman alle tavoitetason.

- 3) Toimialojen henkilöstö suhteutetaan vallitseviin olosuhteisiin ja oppilasmääriin.

Kuntayhtymän henkilöstömäärää sopeutettiin vastaamaan opiskelijamääriä ja valtionosuusrahoitusta. Koulutuskuntayhtymän henkilöstömäärä oli vuonna 2023 164 henkilöä, joista vakinaisia oli 85 ja määräaikaisia 58. Lisäksi kuntayhtymässä työskenteli 21 sivutoimista tuntiopettajaa.

- 4) Brahen tulorahoitus kattaa 100 % toiminnan menot talousarviovuonna 2023 ja talouden suunniteluvuosina 2024 sekä 2025.

Tavoite ylittyi. Brahen tulot olivat 903 929,08 euroa menoja suuremmat. Vuosikate oli 103 % poistojen määrästä. Luku kohosi 8 % edellisestä vuodesta. Vuosikatetta laski kuntayhtymän kiinteistökontaan edelleen vuonna 2023 tehdyt lisäpoistot -230 097,15 euroa.

- 5) Kuntayhtymän/tulosalueiden kiinteistöjen kunnosta huolehditaan hallituilla vuosi- ja peruskorjauksilla niin, että niiden tekninen- ja toiminnallinen taso ei laske. Kiinteistöjen huolto- ja korjaustyöt tehdään ensisijaisesti oppilaitosten omana opiskelijatyönä. Oppilaitosten osastoille hankitaan täydennyskalustoa maltillisesti. Talous- ja toimintasuunnitelmassa on suunnitelma vuosien 2023–2025 investoinneista, kuten rakennusten vuosihuollosta, perusparannuksesta ja oppilaitosten osastojen täydennyskalustohankinnoista.

Kuntayhtymän omistamien kiinteistöjen kunto on edelleen suhteellisen hyvä, mutta vaatii joidenkin tilojen osalta hallittua uusimista. Akuutein tarve tilojen peruskorjauksille ja hallitulle uusimiselle on luonnonvara-aloilla Ruukissa. Tilojen peruskorjausta ja hallittua uusimista toteutettiin luonnonvara-aloilla hallitusti vuonna 2023.

Brahen Raahen Tervahovinkadun kampuksen tiloihin liittyvä tilaselvitys on vaiheessa. Selvitystyön tavoitteena on aikaansaada tutkittu ja läpinäkyvä esitys Tervahovinkadun kampuksen nykyisissä tiloissa järjestettävän opetuksen tulevaisuuden tilatarpeista eri ammatillisen koulutuksen aloilla. Kiinteistön vaiheittainen peruskorjaus ja perusparannuskorjaus voi edelleen olla yksi järkevä vaihtoehto uuden kampuksen sijaan. Brahen tilaratkaisujen toteutusaikatauluun vaikuttaa osaltaan Suomen talouden heikko tilanne, hallituksen ammatilliselle koulutukselle osoittama rahoitus, yleinen korkotaso, mutta myös Raahen kaupungin kouluverkkoa koskeva päätöksenteko.

- 6) Tulosalueilla/toimialoilla kehitetään maksullista palvelutoimintaa tulorahoituksen vahvistamiseksi.

Maksullista palvelutoimintaa kehitettiin toimialoilla. Loppuvuodesta 2023 Brahen talotekniikan opiskelijoiden onnistuneesti oppilastyönä työstämät omakotitalot (2 kpl) asetettiin myyntiin. Maa-ilmantalousalan kohtaamat haasteet vaikuttivat edelleen vuonna 2023 negatiivisesti Brahen maksullisen palvelutoiminnan tulostavoitteisiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteet pääosin toteutuivat.

Suhteessa yhtymähallituksen määrittelemään sitovuustasoon määrärahojen toteumat on esitetty tilinpäätöksen kohdassa 2.6.

Tarkastuslautakunta toivoo, että jatkossa sitovien tasojen poikkeamista annetaan myös sanallista selvitystä tilinpäätöksessä, esim. Luonnonvara-alan käytötalousosan sitovuustason ylitys nettona 428 tuhatta euroa.

Koulutuskuntayhtymän vuoden 2023 toimintatuotot ja toimintakulut toteutuivat nettona talousarviota parempina. Tulot toteutuivat 0,95 milj. euroa arviointua suurempina ja menot 0,8 milj. euroa talousarviota suurempina.

Kuntayhtymän toimintakatteen toteuma oli 0,9 milj. euroa. Toimintakate pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 0,5 milj. euroa ja oli 0,15 milj. euroa parempi kuin talousarviossa ennakoitiin.

Tilikauden poistot olivat 0,9 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Tilikaudella tehtiin ylimääräisiä poistoja 0,2 milj. euroa.

Talouden tasapainottaminen ja alijäämän kattaminen

Kuntalain mukaan alijäämän kattamisvelvoite koskee myös kuntayhtymiä. Koulutuskuntayhtymällä on taseessa kertynyttä ylijäämää 6,7 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä oli 48 170,60 euroa eli talouden tasapainottamisvelvoitetta ei ole, mutta talouden tarkka seuranta on jatkuvasti tärkeää.

3.4. Investoinnit

Talousarviossa oli varattu investointeihin 0,9 milj. euroa. Investointien toteutuminen oli 0,65 milj. euroa eli toteuma on noin 70 %.

Kiinteistöstrategia on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2024 aikana. Uusien tilaratkaisujen tilanne päätetään myöhemmin.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tarpeelliset korjaustarpeet mietitään tarkasti nykyisiin kiinteistöihin huomioiden tulevaisuuden tilaratkaisut. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kiinteistöstrategia saataisiin valmiiksi.

4. KONSERNI

Koulutuskuntayhtymä Brahe muodostaa yhdessä Raahen Osaamiskeskus Oy:n kanssa konsernin. Vuoden 2023 talousarviossa ei ole asetettu konsernille tavoitteita.

Vuoden 2023 konsernitilinpäätöksessä on yhdistetty Koulutuskuntayhtymä Brahe ja Raahen Osaamiskeskus yhdeksi kokonaisuudeksi. Koulutuskuntayhtymä Brahe luovutti aikaisemmin konserniin kuuluneen omistamansa Raahen Liikuntahalli Oy:n koko osakekannan Raahen kaupungille osakekaupalla 3.2.2022.

Tarkastuslautakunta painottaa edelleen, että tavoitteet tulee asettaa talousarviossa myös konserniyhtiölle. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että konserniyhtiön ja konsernin toteumista on kerrottu tilinpäätöksessä.

5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINTOJEN YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että talouden hoito kuntayhtymässä on hyvän taloushallinnan mukaista.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että strategiaa pidetään hyvin esillä ja tarkastellaan jatkuvasti. Erityisesti korkeakouluysteistyön kehittäminen näkyy koulutuskuntayhtymän viestinnässä.

Kuntayhtymässä ei ole toistaiseksi tehty erillistä riskikartoitusta tai laadittu riskienhallintasuunnitelmaa. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että riskienhallintaa on kuvattu toimintakertomuksessa ja että kartoitus ja suunnitelma on tarkoitus toteuttaa vuoden 2024 aikana.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tarpeelliset korjaustarpeet mietitään tarkasti nykyisiin kiinteistöihin huomioiden tulevaisuuden tilaratkaisut. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kiinteistöstrategia saataisiin valmiiksi ja tilaratkaisut päätettyä. Uusilla ja toimivilla tiloilla on merkitystä myös opiskelijoiden hakeutumisessa kouluun ja opettajien rekrytoinnissa.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että aktivointien poistoajat mitoitetaan niin, että aktivoinnit tulee poistettua taloudellisen pitoajan puitteissa. Tilikaudella on tehty ylimääräisiä poistoja 0,2 milj. euroa.

Kuten tarkastuslautakunta on aikaisemminkin todennut, tavoitteet tulee asettaa talousarviossa myös konserniyhtiölle.

Tarkastuslautakunta toivoo, että jatkossa sitovien tasojen poikkeamista annetaan myös sanallista selvitystä tilinpäätöksessä, esim. Luonnonvara-alan käyttötalousosan sitovuustason ylitys nettona 428 tuhatta euroa.

Kuntalain mukaan alijäämän kattamisvelvoite koskee myös kuntayhtymiä. Koulutuskuntayhtymällä on taseessa kertynyttä ylijäämää 6,78 milj. euroa eli talouden tasapainottamisvelvoitetta ei tällä hetkellä ole, mutta talouden tarkka seuranta on jatkuvasti tärkeää.

Lautakunta esittää kiitoksensa toiminnasta vastuussa oleville, luottamushenkilöille ja henkilökunnalle hyvästä yhteistyöstä.

Raahessa 2. toukokuuta 2024

Oikarinen Matti pj.

Niemelä Päivi

Pääkkö Meeri

Mämmelä Markus